

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Moravskoslezský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola T. G. Masaryka Opava, Riegrova 13

Riegrova 13, 746 21 Opava,

Identifikátor školy: 600 142 914

Termín konání orientační inspekce: 12. - 15. únor 2002

Čj.	145 040/02-5113
Signatura	on5cv127

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola T. G. Masaryka, Riegrova 13, 746 21 Opava, je příspěvkovou organizací, kterou navštěvuje 397 žáků prvního až devátého ročníku (celkem 17 tříd). Cílová kapacita školy dle rozhodnutí o zařazení do sítě škol z 1. 1. 1999 čj. 473/99/Z-31-00 je 430 žáků. Výuka se zde realizuje podle deklarovaných učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2 schváleného MŠMT ČR s platností od 1. září 1996, v němž jsou zapracovány úpravy a doplňky schválené pod čj. 25 018/98-22 s platností od 1. září 1998. Součástí školy jsou tři oddělení školní družiny se 75 zapsanými žáky, což jen zčásti naplňuje její cílovou kapacitu (110 dětí), a školní jídelna - výdejna s kapacitou 310 jídel. K areálu školy náleží školní hřiště, které je přístupné široké veřejnosti, školní pozemek a budova přístavby, kde se vyučují čtyři méně početné třídy prvního stupně a je zde též umístěna keramická dílna.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

V rámci orientační inspekce bylo provedeno testování SCIO a posuzována byla kvalita vzdělávání v českém jazyce, anglickém jazyce a matematice. Výuka jmenovaných předmětů se hodnotila z hlediska přípravy, plánování a podmínek, hodnocena byla její organizace se zřetelem na použité formy a metody práce. Součástí pozorování byla vhodnost a účelnost použité motivace, hodnocení výkonu žáků, interakce a komunikace. Předmětem kontroly bylo také sledování celkových podmínek vzdělávání. Pozornost byla věnována personálnímu zajištění výuky ve smyslu příslušných ustanovení vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců.

Český jazyk

Kontrolou rozvrhu hodin a porovnáním tematických plánů vyučujících se zápisy v třídních knihách bylo ověřeno, že časová dotace vymezená českému jazyku odpovídá schválenému učebnímu plánu a probírané učivo je v souladu s učebními osnovami. Na prvním stupni je plánování učiva konzultováno v rámci metodického sdružení, čímž je zajištěna meziročníková kontinuita. Na druhém stupni není zřízena předmětová komise, která by koordinovala členění učiva do jednotlivých ročníků. Dle vyjádření vyučujících je plánování věcí jejich vzájemné kolegiální konzultace. Zpoždění učiva oproti plánu bylo zaznamenáno v literární výchově v osmém ročníku. Volitelné nebo nepovinné předměty, které by umožňovaly rozšíření vzdělávací nabídky v českém jazyce, ve škole zavedeny nejsou. Přímým pozorováním v hospitovaných hodinách a pohovory s vyučujícími lze hodnotit jejich perspektivní i bezprostřední přípravu na vyučování jako průměrnou. Detailně promyšlenou přípravu prokázala učitelka v páté třídě. Učitelky jsou informovány (dle jejich vyjádření) o žácích se specifickými poruchami učení a chování. V navštívených hodinách (na 2. stupni) nebyl individuální přístup k takto postiženým žákům pozorovatelný. Pro integrované žáky jsou zpracovány individuální učební plány, podle nichž jsou žáci vedeni dyslektickou asistentkou.

Vyučující splňují požadavek odborné a pedagogické způsobilosti, kterou stanoví výše uvedená vyhláška. Výuka probíhá v kmenových třídách nebo v poloodborných učebnách hudební výchovy a dějepisu, kde je soustředěna též žakovská knihovna. Výukové prostory na druhém stupni odpovídají psychohygienickým požadavkům, jejich vybavení však působí strohým dojmem, v místnostech nejsou k dispozici materiály, které by vhodně doplňovaly právě probírané učivo. Jiná situace je na prvním stupni, kde kromě běžně používaných didaktických pomůcek jsou využívány také pomůcky vyrobené svépomocí. Dle názoru předsedkyně

metodického sdružení je ve škole pro potřeby prvního stupně dostatek transparentních pomůcek pro gramatiku, postupně se obnovují obrazové soubory, je zapotřebí doplnit fond knih v žákovské knihovně. Žákům je příležitostně umožněna návštěva počítačové učebny, kde mohou využít programů k opakování pravopisu. Hodnocení vybavenosti kabinetu českého jazyka na druhém stupni není příznivé. Tabele pomůcky jsou zastaralé a nepoužívají se, soubory mluvnických karet a tištěných fólií buď nejsou, nebo je jich málo, je nedostatek slovníků. Žákům jsou k dispozici vyhovující učebnice a Pravidla českého pravopisu. V hodinách literární výchovy se nabízí možnost využít nahrávek ze školní videotéky, popř. magnetofonových nahrávek.

Hodina českého jazyka v 5. ročníku byla promyšlená, její struktura odpovídala výukovým cílům a věku žáků. Organizační pokyny vyučující byly stručné, jasné, srozumitelné. Nenásilné střídání forem a metod práce udržovalo vysokou aktivitu všech dětí, výuka probíhala s ohledem na jejich individuální potřeby. Bylo respektováno osobní tempo žáků, k odstranění únavy bylo vhodně zařazeno relaxační cvičení. Dostatečný prostor byl vytvořen pro vzájemnou kooperaci dětí. Při procvičování a upevňování učiva se střídaly prvky ústních cvičení s písemnými. Žáci byli vhodně motivováni, během jednotlivých činností byli pozitivně povzbuzováni. Jejich práce byla bezprostředně vyhodnocována, vedeni byli k sebehodnocení. Navštívené hodiny na druhém stupni měly převážně klasickou stavbu s frontální formou výuky. Zohlednění individuálních potřeb a schopností žáků nebylo pozorovatelné, stejně jako vytvoření prostoru pro samostatné a aktivní učení. Vstupní motivační metody a výzvy byly zařazovány zcela výjimečně. Písemná dokumentace žáků je vedena na průměrné úrovni, obsahuje nedostatek úkolů k procvičování učiva, ze strany vyučujících jí není věnována dostatečná péče (jsou pouze vidovány). V hodinách slohu pracovali žáci ve skupinách, v řečnických cvičeních jim byla dána možnost vyjádřit svůj vlastní názor. V hodinách literární výchovy nebylo využito možných alternativ práce s knihou, které by žáky motivovaly k individuální četbě.

Oblast interakce a komunikace se ve výuce řídila dohodnutými pravidly jednání, jež byla žáky akceptována. Komunikace vyučujících, pohotovost a kvalita vyjadřování v navštívených hodinách byla dobré úrovně. Žáci se chovali ukázněně, do vyučovacího procesu se zapojovali.

Celkově je výuka českého jazyka hodnocena jako průměrná.

Matematika

Hospitace se uskutečnily ve třídách 5. - 7. a 9. ročníku. Časová týdenní dotace vyučovacích hodin matematiky odpovídá realizovanému učebnímu plánu. Členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu s učebními osnovami. Vyučující mají jednotně zpracované tematické plány, které vycházejí z učebních osnov. Probírané učivo bylo v souladu s tematickými plány i osnovami.

Matematiku vyučují čtyři vyučující splňující podmínky odborné a pedagogické způsobilosti učitelů. Předmětová komise matematiky není ustavena, k výměně zkušeností mezi vyučujícími přispívá skutečnost, že dva z nich sdílejí společný kabinet. Významným rysem podmínek pro výuku předmětu byl převážně rutinní přístup k bezprostřednímu plánování výuky, ke způsobům prověřování znalostí a dovedností žáků.

Odborná učebna pro výuku matematiky není zřízena. Kmenové třídy splňují základní psychohygienická kritéria, jsou vybavena převážně starším žákovským nábytkem, který odpovídá antropometrickým požadavkům. Tabele nástěnné pomůcky nejsou využívány, výzdoba a prostředí tříd není pro výuku matematiky podnětné. K dispozici jsou standardní učební pomůcky, didaktická technika nebyla v navštívených hodinách využívána, přestože by

její použití zvýšilo efektivitu výuky. V hospitovaných hodinách žáci pracovali s kalkulačkami, které jim jsou školou zapůjčovány, v 5. ročníku s názornými kartami.

Vyučování se řídilo srozumitelnými pokyny pedagogů, zvolené pracovní tempo bylo přizpůsobeno žáků rolí učitele byla zaměřena na upevňování, procvičování a výklad nového učiva, nebyla střídána skupinovou prací žáků. V hodinách byl dán dostatečný prostor pro samostatnou m, ale převážně bylo pomalejší. Formy a metody výuky byly voleny převážně přiměřeně k výukovým cílům hodin, vždy s ohledem na individuality žáků. Frontální výuka s dominantní individuální prací žáků, nechybělo prověřování a hodnocení jejich vědomostí. Navštíveny byly hodiny s vynikající i průměrnou úrovní metodického vedení a organizace výuky. Žáci prokazovali velmi dobré až průměrné znalosti, převážně dovedli aplikovat získané vědomosti při řešení zadaných úloh, byli vedeni ke správnému využívání odborné terminologie. Vyučující žáky motivovali seznámením s cíli hodin, během nich pak kladením problémových dotazů a úloh, uváděním příkladů z praktického života. Zdařilé bylo důsledné logické vedení žáků 9. ročníku při hledání vztahů mezi goniometrickými funkcemi úhlů v pravouhlém trojúhelníku. Domácí příprava žáků je vyučujícími řízena, její rozsah není pro žáky zatěžující. Ve všech hospitovaných hodinách byla komunikace mezi žáky a učiteli založena na vzájemné důvěře a respektování osobností žáků. Pozitivní vztah k výuce matematiky byl zřetelnější u žáků 5. a 9. ročníku.

Výuka matematiky v hospitovaných hodinách je hodnocena jako velmi dobrá.

Anglický jazyk

Ve škole se vyučuje anglický jazyk v týdenních dotacích odpovídajících učebnímu plánu. Tematické plány učiva pouze rámcově vymezují mluvnické učivo a konverzační okruhy, které vycházejí z používaných učebnic. Zpracování plánů je podrobné a přehledné, ale nejsou v nich obsaženy všechny okruhy mluvnického učiva dané osnovou předmětu. Ze všech hospitovaných hodin a ze zápisů v třídních knihách je zřejmé, že osnovy jsou naplňovány a časové rozvržení učiva je plněno.

Anglickému jazyku vyučují dvě odborně a pedagogicky způsobilé vyučující s krátkou pedagogickou praxí. Tato skutečnost neměla rozhodující vliv na kvalitu výuky, v některých případech se projevovala jejich menší pedagogická zkušenost. Naopak byla prokázána znalost metodiky a didaktických postupů, které moderní pojetí jazykového vzdělávání vyžaduje. Bezprostřední příprava na výuku byla promyšlená, pečlivá a účelná. Obě vyučující spolupracují na zpracování tematických plánů, výběru učebnic, sestavování písemných prací, vybavení kabinetu a odborné učebny.

Vyučující mají k dispozici přenosné magnetofony, audio nahrávky, slovníky, doplňkovou literaturu k reáliím. V hospitovaných hodinách byly didaktické pomůcky využívány, uplatnily se také kopírované pracovní materiály při samostatných činnostech žáků. Většina hodin cizích jazyků se vyučuje v odborné učebně, která je vhodně a podnětně vyzdobena. K výzdobě jsou využívány práce žáků a další pomůcky vyrobené vyučujícími.

Organizace, formy a metody práce v hospitovaných hodinách byly přiměřené stanoveným výukovým cílům. Všechny pokyny byly jasné, srozumitelné, systemizace poznatků byla většinou podepřena přehledným zápisem na tabuli. Byly využívány frontální, skupinové i individuální metody práce, navozování dialogových situací bylo dostatečně časté. Byla zřejmá snaha o vzájemné doplňování dominantní role učitele a žáků v průběhu výuky.

Většina činností byla vhodně motivována, dialogy vycházely z reálných situací. Žáci měli prostor pro samostatnou práci, která byla vždy vyhodnocena. Ve většině hodin byly žákovské znalosti slovně zhodnoceny vyučujícími. Žáci prokazovali dobré znalosti slovní zásoby

a gramatických pravidel, jejich komunikativní dovednosti byly cílevědomě rozvíjeny.

Konverzační části hodin byly vedeny v cizím jazyce, gramatické učivo bylo podáváno v mateřštině. Poměrně menší pozornost byla věnována opravě, případně nácviku výslovnosti. Konverzační aktivita žáků byla odpovídající jejich věku. Vztahy mezi vyučujícími a žáky byly korektní, vzájemná interakce byla velmi dobrá.

Celkově je výuka anglického jazyka hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání ve sledované oblasti

Celkově je oblast plánování a přípravy výuky sledovaných předmětů hodnocena jako velmi dobrá. Personální zajištění výuky je na velmi dobré úrovni, podmínky materiálního vybavení školy, včetně využívání didaktických pomůcek, jsou průměrné. Oblasti organizace, forem a metod výuky, psychohygienické podmínky se pohybují od hodnoty vynikající po průměrnou, v souhrnu je lze označit jako velmi dobré. Stejně je možno vyhodnotit účinnost motivace a způsobu hodnocení žáků ve vyučovacím procesu. Vzájemná interakce a komunikace mezi žáky a pedagogy je rovněž na velmi dobré úrovni.

Úroveň vzdělávání v českém a anglickém jazyce a v matematice je jako celek hodnocena velmi dobře.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Plánování

Základem celkové koncepce školy jsou hlavní záměry, které vycházejí z podmínek vzdělávání a prostředí, v němž se škola nachází. Za prvořadý je považován princip maximální autonomie žáka i učitele a jejich partnerský vztah, dále pak vytvoření příznivé atmosféry ve škole jak ve vzdělávacím procesu, tak i mimo něj. Prioritou v oblasti vzdělávání je výuka jazyků, matematiky a informatiky. Cíle stanovené v koncepci se promítají do celoročního plánu školy, k němuž jsou přílohou vypracovány hlavní zásady pro vyučování. Na stanovení cílů se podílí poradní sbor složený z pedagogů prvního a druhého stupně, výchovného poradce a vychovatelky školní družiny. Rodičovská veřejnost je s koncepčními záměry seznamována počátkem školního roku na plenární schůzi, případné náměty a připomínky jsou akceptovány. Plánování je pojato jako ucelený systém plánů, v nichž jsou vymezeny cíle jednotlivých oblastí práce školy. Do plánů jsou zapracovány termíny a osobní zodpovědnost za splnění úkolů, využíváno je podnětů metodického sdružení, předmětové komise ve škole nejsou zřízeny. Výuka probíhá podle schválených učebních dokumentů, jejich rozpracování odpovídá schválenému učebnímu plánu. Žáci šestého až devátého ročníku mají možnost navštěvovat volitelné předměty jako je seminář z přírodopisu, ekologický seminář nebo informatika. V nabídce nepovinných předmětů si mohou zvolit pohybové aktivity, sborový zpěv nebo zdravotní tělesnou výchovu. Pro využití volného času se nabízí účast v kroužku keramiky, dále pak ve sportovních a výtvarných kroužcích. Zvláštní péče je věnována dětem s poruchami učení, pro ně jsou zpracovány individuální vzdělávací plány. Žáci školy spolupracují na ekologicky zaměřeném projektu Přes tři schody do života.

Hodnocení kvality, rozsahu a účelnosti plánování vzhledem k velikosti a podmínkám školy je na velmi dobré úrovni.

Organizování

Kompetence pracovníků jsou vymezeny vnitřním řádem školy, zodpovědnost za zajištění jednotlivých oblastí souvisejících s výukou jsou zapracovány do celoročního plánu školy. Dokumentace upravující organizaci výchovně-vzdělávací činnosti školy je řádně vedena. Každodenní osobní kontakt s pracovníky školy umožňuje rychlé a oboustranné předávání informací. Kromě plánovaných a operativních porad, které poskytují prostor pro přenos informací, jsou potřebné informace k dispozici na nástěnce ve sborovně. Informovanost žáků je zajištěna prostřednictvím třídních učitelů, školního rozhlasu a školního časopisu. Zákonní zástupci žáků jsou seznamováni s výsledky učení a chování svých dětí včas a úplně formou zápisů v žákovských knížkách a na třídních schůzkách, dále pak mohou využít pravidelných konzultačních dnů a pohovorů s výchovným poradcem. Veřejnosti se dostávají informace o životě školy návštěvou Dnů otevřených dveří, zprávami ve školním časopise a regionálním tisku. Významným zdrojem informací je výroční zpráva o činnosti školy, kde je mimo jiné též zmíněna poměrně bohatá prezentace školy na veřejnosti (účast v různých projektech a soutěžích). Rozhodnutí vydávaná ředitelem školy obsahují všechny náležitosti, jsou jednoznačná, adresná a včasná. Podněty a připomínky pracovníků, orgánů státní správy a amosprávy a dalších partnerů využívá vedení školy k doplnění a ke zkvalitnění vlastní činnosti.

Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy a informačních systémů je na velmi dobré úrovni.

Vedení a motivování pracovníků

Vedení školy dle potřeby využívá prvků operativního řízení. Pracovníkům je dán prostor pro uplatnění vlastní tvořivosti a iniciativy (využit je zejména na 1. stupni). Personální podmínky jsou téměř optimální, 92% hodin je vyučováno pedagogy s úplnou odbornou a pedagogickou způsobilostí. V rámci potřeb školy vychází vedení vstříc pedagogům, kteří chtějí doplnit svou kvalifikaci, nebo zúčastňovat se vzdělávacích akcí a kurzů v zájmu dalšího sebevzdělávání. V systému pravidelného hodnocení pracovníků je obtížně kontrolovatelné hodnocení práce třídních učitelů, hodnocení využívání moderních forem a metod práce, hodnocení výsledků výchovného působení na žáky. Motivační stimulace je v tomto případě podceňena. Hmotné stimulování pracovníků je dáno stanovením kritérií pro přiznání nenárokových složek platu. Osobní ohodnocení je diferencováno.

Systém vedení a motivování pracovníků je na průměrné úrovni.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní činnost vedení školy vůči celé organizaci je v písemné podobě podchycena v plánu řídicí a kontrolní činnosti. Úkoly stanovené plánem však nejsou plněny důsledně. Pedagogická dokumentace rovněž není jak ze strany vedení, tak i třídních učitelů (např. zápisy v třídních knihách) důsledně kontrolována, hospitační činnost ve škole je minimální (vzájemné hospitace vyučujících, třídních učitelů jsou nulové). Ředitel školy vede z vlastní hospitační činnosti záznamy. Na provozních a pedagogických poradách jsou pracovníci seznamováni se závěry kontrol provozu a hospodaření školy. Opatření k nápravě zjištěných nedostatků včetně výsledků následných kontrol jsou součástí usnesení z pedagogických rad. K hodnocení výuky a jejích výsledků především v českém jazyce a matematice se využívá srovnávacích testů.

Kvalita systému, rozsahu a účinnosti kontrolních mechanismů je hodnocena jako průměrná.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Plánování vychází z konkrétních podmínek a možností školy, zohledňuje podněty a připomínky pracovníků školy a rodičovské veřejnosti. Svým obsahem postihuje celkový rámec zajištění výchovně-vzdělávací práce, organizace a provozu školy. Oblast plánování je hodnocena jako velmi dobrá. Vymezením kompetencí jednotlivých pracovníků a zajištěním plynulého toku informací je kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy na velmi dobré úrovni. Systém vedení a motivování pracovníků vykazuje průměrnou úroveň. Kvalita systému, rozsahu a účinnosti kontrolních mechanismů je hodnocena rovněž jako průměrná. Celkově jsou podmínky vzdělávání hodnoceny jako velmi dobré.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace školy dle § 38a odst. 1 písm. zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. 1. 1999 čj. 473/99/Z-31-00.
- Zahajovací výkaz školy.
- Celoroční plán práce školy a vnitřní a provozní řád školy.
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2000/2001.
- Časově tematické plány sledovaných předmětů.
- Písemné podklady řídicí, organizační a kontrolní činnosti vedení školy.
- Písemná žákovská dokumentace.
- Podkladová inspekční dokumentace (hospitační záznamy).

ZÁVĚR

V porovnání se závěry z poslední inspekční zprávy vyplývá, že škola vykazuje i nadále velmi dobré výsledky v oblasti vzdělávání. Stále se však nedaří zaktivizovat činnost metodických orgánů. Jisté nedostatky se objevily v kontrolní činnosti, což se pak promítá i do vedení a motivování pracovníků.

Škola prokázala ve výchovně-vzdělávací činnosti převahu pozitiv, drobné a formální nedostatky se objevily v oblasti podmínek vzdělávání.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Isabela Hobzová
Členové týmu	RNDr. Jitka Kunčarová

V Opavě dne 1. března 2002

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 11. března 2002

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Mgr. Jan Pišala

.....
podpis

Předmětem inspekce bylo důležitější zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Moravskoslezský kraj krajský úřad - odbor školství 28. října 117 702 18 Ostrava	2002-03-25	145 72/02-5113
Magistrát města Opavy Horní nám. 46, 746 01 Opava	2002-03-25	předáno osobně

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány